

Назаренко М. М.,

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ВИКОРИСТАННЯ СУГЕСТИВНОГО МЕТОДУ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті досліджується сугестивний метод як один із ефективних методів у викладанні іноземної мови у вищих навчальних закладах. Розглядаються головні положення та особливості використання цього методу у навчальному процесі. Автор аналізує сугестивну педагогіку, яка є психотерапевтичним напрямом у педагогіці, розкриває притаманні їй засоби навчання.

Ключові слова: сугестивний метод, навіювання, прийом, свідомість, підсвідомість, психічна активність, педагогіка.

В статье исследуется суггестивный метод как один из эффективных методов в преподавании иностранного языка в высших учебных заведениях. Рассматриваются главные положения и особенности использования этого метода в учебном процессе. Автор анализирует суггестивную педагогику, которая является психотерапевтическим направлением в педагогике, раскрывает характерные для неё средства обучения.

Ключевые слова: суггестивный метод, внушение, приём, сознание, подсознание, психическая активность, педагогика.

The article deals with the suggestive method as one of the effective methods of teaching foreign languages in higher educational establishments. The main features and the peculiarities of using this method in the educational process are considered. The author analyzes suggestive pedagogy which is the psycho-therapeutic direction in pedagogy, reveals its characteristic means of teaching.

Key words: suggestive method, suggestion, way, consciousness, subconsciousness, mental activity, pedagogy.

Іноземна мова є не просто частиною культури певної нації, але це і запорука успіху, майбутньої вдалої кар'єри студентів. Досягнення високого рівня володіння іноземною мовою не можливе без фундаментальної мовної підготовки у вищій школі. Викладачам необхідно знати новітні методи викладання іноземної мови, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи інший метод викладання відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів.

В умовах реформування вищої школи мають змінюватися також і освітні технології викладання іноземних мов. Сама мовна освіта поступово модернізується через впровадження модульно-рейтингової системи навчання. Міждисциплінарна інтеграція, демократизація та економізація освіти сприяє посиленню використання інноваційних методів та технологій у процесі викладання іноземних мов. Метою навчання іноземної мови у вищій школі на сучасному етапі є оволодіння студентами комунікативними компетенціями, що дозволять реалізувати їхні знання, уміння, навички для розв'язання конкретних комунікативних завдань у реальних життєвих ситуаціях. Якісна мовна підготовка студентів не можлива без використання сучасних освітніх методів, які б слугували покращенню якості підготовки студентів та підвищенню рівня їхньої мовної компетенції.

Останнім часом поживався активний методичний пошук, який сприяє розвитку сучасних інноваційних методичних концепцій навчання іноземних мов.

Метою статті є дослідити та розкрити особливості сугестивного методу, який є одним із ефективних методів вивчення іноземної мови.

Педагогічні і теоретичні аспекти використання сугестивного методу у навчальному процесі досліджені в працях С.М. Гончарова, Г.А. Китайгородської, Г. Лозанова, С.Ю. Ніколаєвої, С.С. Пальчевського, О.М. Пехоти та інших.

Сугестивний метод (метод навіювання) створений у другій половині ХХ століття у Софійському інституті сугестології (Болгарія), названий іменем його винахідника психотерапевта Георгія Лозанова. Він дійшов висновку щодо можливості використання у навчанні іноземних мов неусвідомлених резервних можливостей. Безпосередня дія викладача на тих, кого він навчає і хто в цей час перебуває у стані "псевдо-пасивності", його сугестивна, навіююча дія сприяє усуненню психотравмуючих факторів (скутості, страху, побоювання можливих помилок, замкнутості, некомунікабельності, труднощів у подоланні стереотипів рідної мови та мовного бар'єру іноземної). На думку Г. Лозанова, такий вплив створює сприятливі передумови для організації іншомовного мовленнєвого спілкування. Крім того, він допомагає розкрити резервні можливості учнів щодо запам'ятовування значного обсягу навчального матеріалу [5, с. 301].

Термін "сугестія" походить від англійського слова "suggest", що означає "пропонувати", "навіювати". Сугестивна технологія – це навчання на основі емоційного навіювання в стані неспання, що спричиняє надзапам'ятовування. Вона передбачає комплексне використання всіх вербальних і невербальних, зовнішніх і внутрішніх засобів сугестії. Реалізація цієї концепції передбачає створення особливих психолого-педагогічних умов навчання людини [2, с. 78].

Сугестивна педагогіка – це психотерапевтичний напрям у педагогіці, який цілеспрямовано з навчально-виховною метою використовує засоби навіювання і поділяється на гіпнопедію, релаксопедію та сугестопедію. У межах цього напрямку розробляються прийоми прискореного навчання [6, с. 36].

С.М. Гончаров зазначає, що основою сугестопедичного методу стала гіпотеза про неусвідомлювану психічну активність, яка у безпосередньому зв'язку з усвідомлюваною активністю особистості є носієм не тільки інтенсивних тенденцій, а й вторинно-автоматизованої діяльності, що зумовлює будь-яке навчання та будь-який розвиток людини. Неусвідомлювана психічна активність є важливим носієм видової та індивідуальної пам'яті [2, с. 95].

Сугестивні засоби (авторитет, інфантильність, двоплановість, ритм, інтонація, концертна псевдопасивність)

спрямовані на розкриття резервних можливостей особистості, основу яких становить неусвідомлювана психічна активність. Застосування сугестивних засобів у педагогічній практиці може бути спрямоване на три етапи педагогічного процесу: підготовчий етап, етап засвоєння навчального матеріалу, етап активного відтворення засвоєних знань. На думку дослідників (С.С. Пальчевський, О.М. Пехота), використання сугестивних засобів у процесі навчання допомагає підвищити працездатність, знизити втому та подолати психологічні бар'єри [6, с. 169].

Використання методів сугестивної педагогіки передбачає навіювання людині необхідної інформації на рівні підсвідомості. В основі методу лежить явище “надзапам'ятовування”. Застосування сугестивного методу при вивченні іноземної мови допомагає досягти більших результатів за досить короткі терміни. Активно залучаються приховані резерви свідомості, використовуються театралізовані дієства, музика. При цьому дуже важливою є кваліфікація викладача, що здійснює навчання за даним методом. Авторські методики приносять результати тільки тоді, коли матеріал подається від натхненного вчителя. Сугестивний метод дуже тісно пов'язаний із комунікативним. Слухачі курсів, які мають достатню граматичну базу для подальшого засвоєння іноземної мови, можуть проводити по декілька тижнів за межами своєї країни. Таким чином, вони повністю загрузаються в атмосферу, де мають змогу удосконалювати мову із її носіями. Досить часто проводяться екскурсії для студентів в інші країни. Головна особливість сугестивного методу полягає у тому, що від слухачів не вимагається активна участь. Студент повинен лише зосередити свою увагу на абстрактних предметах при прослуховуванні матеріалу. Як результат він не сконцентровується на вивченому матеріалі, не осмислює його. Нові знання засвоюються непомітно і практично без участі слухача [3, с. 184].

Сугестивний метод уже доказав свою ефективність у багатьох країнах і мовах. За кордоном, окрім Болгарії, сугестивні технології навчання застосовують в США, Франції, Канаді, Угорщині. Трапляються поодинокі випадки використання згаданого методу і в Україні.

Науковці виділяють такі головні положення сугестивного методу:

- створюються сприятливі умови для оволодіння студентами усним мовленням шляхом усунення психологічних бар'єрів, що виникають у ситуаціях навчання;
- більша увага приділяється зв'язку навчального процесу з особистими інтересами та мотивами студентів;
- між викладачем та студентами встановлюються довірливі стосунки, які сприяють успішній мовленнєвій взаємодії;
- навчання проходить у двох планах – свідомому та підсвідомому, в яких діють обидві півкулі головного мозку, що дає оптимальний результат;
- мовний матеріал засвоюється в атмосфері гри, перевтілення, з використанням мови та рухів, а також драматизації творів мистецтва, що допомагає переключити увагу студентів із форми на сам процес спілкування;
- навчальний матеріал вводиться на основі значних за обсягом полілогів і супроводжується перекладом на рідну мову, а також коментарем лексичного та граматичного характеру; перше пред'явлення у виконанні викладача з музичним супроводом (рецептивна фаза, під час якої функціонують ліва та права півкулі мозку), та друге пред'явлення полілогу викладачем у нормальному темпі, коли студенти знаходяться у “концертному стані” – у стані релаксації і слухають викладача із заплющеними очима, сидячи у зручних позах;
- активізація матеріалу проходить за допомогою драматизації, ігор, пісень, різноманітних вправ, при цьому студенти виконують різні ролі, широко використовують невербальні засоби комунікації;
- у центрі уваги – усномовленнєве спілкування, проте студенти пишуть твори та читають тексти;
- завдяки використанню резервів мимовільної пам'яті за один місяць досягається засвоєння на розмовному рівні близько 2000 слів [5, с. 302].

Отже, можемо зазначити, що у сучасному навчальному процесі неможливо обійтися без прийомів навіювання та самонавіювання. Це могутня зброя педагога вищої школи. Сугестивні технології – це невід'ємний елемент при викладанні та вивченні іноземної мови.

Література:

1. Волкова Н. П. Педагогіка : Навч. посіб. / Н. П. Волкова. – К. : Академвидав, 2007. – 616 с.
2. Гончаров С. М. Сугестивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу : Навчально-методичний посібник / С. М. Гончаров. – Рівне : НУВГП, 2008. – 118 с.
3. Китайгородская Г. А. Интенсивное обучение иностранным языкам. Теория и практика / Г. А. Китайгородская. – М., 2009. – 345 с.
4. Лозанов Г. Основы суггестологии / Г. Лозанов. – София, 1973. – 225 с.
5. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : Підручник / Кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 1999. – 320 с.
6. Пальчевський С. С. Суггестопедагогіка: новітні освітні технології : Навч. посіб. / С. С. Пальчевський. – К. : Кондор, 2005. – 351 с.